

BBN-BIB-101, -VAL-121 Buzási Gábor adjunktus	G 3 kr	2019/20 tavaszi félév Hétfő 16:00-17:30, F/217
Bibliaismeret <i>Bible survey</i>		
<p><i>A kurzus célja és haszna:</i></p> <p>A szemináriumon a hallgatók behatóan megismerik a bibliai szövegeket, támpontokat kapnak az azokban való tájékozódáshoz, önálló kérdéseket fogalmaznak meg, illetve megismerkednek a bibliatudomány alapvető kérdéseivel. A félév során a megadott menet szerint az Ószövetség (Héber Biblia) protokanonikus részét, a deuterokanonikus ószövetségi könyveket, valamint az Újszövetséget olvassuk el magyar fordításban. A kurzus mindenki számára hasznos, akinek a tanulmányai során bibliai történetekkel, személyekkel, motívumokkal és fogalmakkal, bibliai eredetű eszmékkel vagy gyakorlatokkal lehet dolga. Kifejezetten ajánlott a kurzus azoknak a hallgatóknak, akik párhuzamosan vagy a későbbiekben bibliai irodalomtörténeti, nyelvi vagy történelmi tárgyakat szeretnének felvenni. Vallástudomány minorosoknak kötelező, a bibliatudományi képzésnél pedig a tárgy legalább jó (4) szintű elvégzése a minor felvételének előfeltétele.</p> <p>Kedvcsinálóként hadd álljon itt Bethlen Miklós (1642-1716) tanácsa:</p> <p>„Az egész bibliát ifjantan minden esztendőben egyszer általolvastam ab anno 1661 usque ad annum 1684, azaz huszonháromszor rendesen, kezdetitől fogva végig, és azt mindenkor születésem napján 1-a septembris kezdettem, s akkorra el is végeztem hiba nélkül, sem út, sem vadászat, sem tábor azt el nem bontotta, hanem osztán a német üdöbéli sok deputatio, commissariusság, tanács s egyéb szörnyű gond és elvonattatások; de azután is együtt-másutt való forgatása s olvasása felette kedves volt, rabságomban pedig egyetlen egy kenyere volt lelkemnek, azzal élek máig; azt is adom tanácsul gyermekemnek, hogy minden könyvek felett olvassa, szeresse a bibliát, szintén úgy, mint én. És azt tanulja meg mind ő, s mind más akárki: hogy a szentírás nem olyan, mint más könyvek, melyet ha mikor az ember elolvas először, mint ujság kedves, mulatságos, de azután minél többször az ember olvassa őket, annál inkább megunja. Ellenkezőképpen vagyon a biblia. Első olvasásra, bizony úgy tetszik, sovány, de minél többször olvasod, annál ízesebb, csakhogy olvasd imádsággal, ahol nem érted, magyaráztasd meg tudós emberrel, és a parallelus locusokat [párhuzamos helyek] keresd rá; megládd, igaz <i>Zsolt</i>, 19:8, 11. [„Az Úrnak törvénye tökéletes, megeleveníti a lelket: az Úrnak tanúbizonysága igaz, bölcsességet ad a kisdedeknek. – Kivánatosbak az aranynál, mégpedig a sok tiszta aranyanal, és édesbek a méznél, mégpedig a szín méznél.”]”</p> <p>„Bethlen Miklós Élete leírása magától”, in <i>Kemény János és Bethlen Miklós művei</i>, szöveggond., jegyz. V. WINDISCH Éva, Budapest, Szépirodalmi, 1980, 505-506.</p>		
<p><i>A kurzus tartalma:</i></p>		

A szemináriumi alkalmak egy-egy bibliaismereti teszttel kezdődnek a lenti beosztás szerint (kb. 30 perc). A tesztet követően megbeszéljük az olvasottakat, a felmerülő kérdéseket megvitatjuk. Az órák utolsó részében a soron következő olvasmányokhoz kapnak bevezetőt a hallgatók. Egy-egy alkalomra az elmúlt évek tapasztalata alapján átlagosan hetente 6-8 óra olvasásra van szükség.

Tanmenet:

Bevezetés

1. teszt – 1-3 Mózes (Teremtés, Kivonulás, Leviták); Zsoltárok 1-15
2. teszt – 4-5 Mózes (Számok, Deuteronomium), Józsué, Bírák; Zsoltárok 16-30
3. teszt – Ruth, 1-2 Sámuel, 1-2 Királyok; Zsoltárok 31-45
4. teszt – 1-2 Krónikák, Ezsdrás, Nehémiás, Eszter; Zsoltárok 46-60
5. teszt – Jób, Példabeszédek, Prédikátor, Énekek éneke, Jeremiás siralmi
6. teszt – Ézsaiás, Jeremiás; Zsoltárok 61-75
7. teszt – Ezékiel, Dániel, Kispróféták: Hóseás, Jóel, Ámós, Abdiás, Jónás, Mikeás, Náhum, Habakuk, Sofóniás, Aggeus, Zakariás, Malakiás; Zsoltárok 76-90
8. teszt - Deuterokanonikus könyvek: Tóbit, Judit, Salamon bölcsessége, Sirák fia, Báruk, Jeremiás levele, 1-2 Makkabeusok, Zsuzsanna, Bél és a sárkány; Zsoltárok 91-105
9. teszt – Evangéliumok: Máté, Márk, Lukács, János; Zsoltárok 106-120
10. teszt – Apostolok cselekedetei; Pál levelei (1): A rómaiakhoz, A korinthusiakhoz 1-2; Zsoltárok 121-135
11. teszt – Pál levelei (2): A galatákhoz, Az efézusiakhoz, A filippiekhez, A kolosséiakhoz, A thessalonikaiakhoz 1-2, Timóteushoz 1-2, Titushoz, Filemonhoz; A zsidókhoz írt levél; Jakab levele, Péter levelei 1-2, János levelei 1-3, Júdás levele; Jelenések könyve; Zsoltárok 136-150

Pótdolgozatok; jegyek lezárása

Értékelés:

Az osztályzatot a bibliaismereti tesztek átlaga adja, határesetekben a végeredményt az órai beszélgetésekben való érdemi részvétel pozitívan befolyásolhatja. A tesztek célja annak ellenőrzése, hogy a hallgatók alaposan és értőn elolvasták-e a feladott szövegeket. Minden teszt 12, egyenként maximum 10 pontos kérdést tartalmaz, de a százalékos végeredménybe csak a legjobb 10 válasz számít bele (A zsoltárokra vonatkozó kérdés mindenképp beleszámít az adott dolgozat összesített pontszámába.) Mindenkinek minden tesztet meg kell írnia, hiányozni összesen három alkalommal lehet; az így elmaradt, ill. elégtelen tesztek pedig egyetlen alkalommal, a szorgalmi időszak végén, összesítve lesz lehetőség megírni. A félév végi jegyet az összes dolgozat százalékpontjának átlaga adja: 0-40 = 1, 41-55 = 2, 56-70 = 3, 71-85 = 4, 86-100 = 5.

Leginkább javasolt Biblia-fordítások:

A Magyar Bibliatársulat Revideált Új Fordítása. Budapest: Kálvin, 2014
(<http://honlap.parokia.hu/ujkiadas/>).

Deuterokanonikus bibliai könyvek. Budapest: Kálvin, 1998.

Újszövetség. Ford., bev., utószó SIMON Tamás László OSB, Pannonhalmi Főapátság, 2015.

További javasolt Biblia-fordítások:

A Magyar Bibliatársulat 1975. évi újfordítású Bibliája és annak javított kiadásai.
Budapest: Kálvin, 1990- (magyarázó jegyzetekkel: *uo.* 1996).

Revideált KÁROLI-Biblia (1908) (<http://biblia.hit.hu/bible/21/GEN>,
<http://szentiras.hu/KG/1Móz>).

KÁLDI György fordítása átdolgozás digitális formában
(<http://szentiras.hu/KNB/Ter>).

KECSKEMÉTHY István fordítása. Kolozsvár: CE Koinónia Kiadó – Erdélyi Református Egyházkerület, 2002.

Mózes Ötkönyve és a Haftárák (Izraelita Magyar Irodalmi Társulat. Budapest, 1939, utánnomás: 1984) (A Tóra könyvei a hetiszakaszokhoz tartozó történeti ill. próféta olvasmányokkal; héber-magyar párhuzamos szöveg, magyarázatokkal).

Ó- és Újszövetségi Szentírás a Neovulgáta alapján. Budapest: Szent Jeromos Bibliatársulat, 1997 (benne a deuterokanonikus könyvek is).

Szentírás [Héber Biblia / Ószövetség] (4 kötet). Budapest: Izraelita Magyar Irodalmi Társulat, 1898-1907.

Újszövetség. Ford. BÉKÉS Gellért – DALOS Patrik. 1951 (további kiadások)

Ajánlott, főként magyar nyelvű szakirodalom:

AHARONI, Y. – AVI-YONAH, M. – RAINEY, A. F. – SAFRAI, Z., *Bibliai Atlasz.* Ford. Grüll T., Grüll T.-né, Kövér G., Budapest: Szent Pál Akadémia, 1999.

DÉR K. – HORVÁTH P., *Bibliaismeret.* Budapest: Műszaki, 1999.

FABINYI T. – PECSUK O. – ZSENGELLÉR J. (szerk), *Felebarát vagy embertárs? Bibliafordítások és használatuk a mai Magyarországon.* Budapest:

Hermeneutikai Kutatóközpont Alapítvány – Luther Kiadó – Kálvin Kiadó, 2014.

HAAG, H. (szerk.) *Bibliai Lexikon.* Budapest: Szent István Társulat, 1989.

Jeromos bibliakommentár I–III, szerk. BOROS I., Budapest: Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat, 2003 (<http://www.biblia-tarsulat.hu/kommentar.html>).

HARRIS, S. L., *Understanding the Bible.* Mayfield – London – Toronto: Mayfield, 2000.

KUSTÁR Z., *A protestáns Revideált újfordítású Biblia (RÚF 2014) ószövetségi részében végzett módosítások. Elvek, eredmények, tartalmi indoklások.* Debrecen: Református Hittudományi Egyetem, 2017.

MILLER, S. M. – HUBER, R. V., *A Biblia története. A Biblia keletkezése és hatásai.* Budapest: Kálvin, 2004.

PECSUK O. (szerk.), *Bibliaismereti kézikönyv.* Budapest: Kálvin Kiadó, 2008.

A Szentírás magyarázata I–III (Jubileumi kommentár), Budapest: Kálvin, 1995 (1967).

ROGERSON, J. W. – LIEU, Judith M. (eds.), *The Oxford Handbook of Biblical Studies.* Oxford University Press, 2006.